

EESTI NSV AMETIÜHINGUTE KESKNÕUKOGU

V. LUKSEPP

NSV LIIDU
RIIKLIK
SOTSIAALKINDLUSTUS

RK

RAKENDUSTRÜKISTE KIRJASTUS

TALLINN, 1948

ENSV A MĒTIŪHINGUTĒ KEŠKNŌUKŌGŪ

V. LUKSEPP

NSV LIIDU
RIIKLIK
SOTSIAALKINDLUSTUS

1948

RK RAKENDUSTRŪKISTE KIRJASTIUS
TALLINN 1948

tuse toetusraha määr kindlustatuile seoses töötajate üldise pideva palgatõusuga.

Keskmiselt maksti ajutise töövõimetuse toetusraha ühe töövõimetuse päeva eest Eesti NSV-s:

1945. a.	—	11,30	rubla
1946. a.	—	15,13	„
1947. a.	—	19,60	„

Seitse ja pool miljardit rubla kulutatakse neljanda viisaastaku jooksul puhkekodude, sanatooriumide ja kuurortide ehitamiseks, taastamiseks ning sisustamiseks. Sama aja kestel võimaldatakse kuurortides ja sanatooriumides ravi-
mist 2 milj. 653 tuhandele töötajale ning puhkekodudes puhkeaja veetmist 9 miljonile töötajale.

Laste ja emade eest hoolitsemiseks kulutatakse käesoleva viisaastaku jooksul üle miljardi rubla.

Need näitena toodud hiigelsummad iseloomustavad kujukalt seda suurt hoolitsust nõukogude inimese eest, mida meile on võimaldanud Stalinlik Konstitutsioon.

Nõukogude riiklik sotsiaalkindlustus on rajatud põhimõttele — igäühele tema teenete järgi. Sellest põhimõttest lähtudes olenevad ajutise töövõimetuse toetusrahade normid pideva tööstaaži kestvusest ja muudest teenetest; kuurortidesse, sanatooriumidesse ja puhkekodudesse suunatakse eeskätt stahhaanovlasi, lööktöölisi, põhikaadrit, Isamaasõja invaliide jne. Seega omab nõukogude riiklik sotsiaalkindlustus olulist tähtsust mitte üksi töötajate heaolu tõstmisel ja majanduslikul kindlustamisel, vaid on mõjuvaks teguriks ka tööviljakuse tõstmisel ja töödistsipliini

süvendamisel, mis on tähtsaks teguriks rahvamajanduse viisaastaku plaani ennetähtaegsel täitmisel.

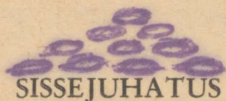
Käesoleva brošüüriga antakse populaarsel käsitlusel NSV Liidu riikliku sotsiaalkindlustuse hüvituste loetelu ning juhised ja eeskirjad nende taotlemiseks.

Brošüüri koostamisel on eeskujuks võetud vene keeles ilmunud V. V. Karavajevi brošüüri „Ajutise töövõimetuse toetusrahad“, kusjuures on tehtud Eesti NSV oludele vajalikke täiendusi.

Tallinnas, juuni 1948.

V. Luksepp

NSV LIIDU RIIKLIK SOTSIAALKINDLUSTUS.

Nõukogude riiklik sotsiaalkindlustus haarab kõiki palgalisi töotajaid kõigis tööstus- ja majandusharudes. Töötajad on kindlustatud iga liiki ajutise töövõimetuse puhul (haigus, karanteen, naistel rasedus ja sünnitus jne.), samuti vanaduse ja invaliidisuse korral. Lisaks sellele võimaldatakse toetusrahasid töötajate teenindamiseks puhkekodudes, sanatooriumides, dieetsööklaids, töötajate laste eest hoolitsemiseks pioneerilaagreis jne.

Hooldamine riikliku sotsiaalkindlustuse arvel on reguleeritud seadusandlikul teel ja toimub riigieelarve korras, mis tähendab seda, et toetusrahade saamine seadustes ning määrustes ettenähtud juhtudel ja normides on töötajale absoluutselt garanteeritud.

Sotsiaalkindlustuse summad laekuvad sotsiaalkindlustuse maksudest, mida maksavad asutised ning ettevõtted kindlaksmääratud tariifide järgi. Nende summade käsutajaks on töötajaskond ise oma ametiühingu-organisatsioonide kaudu. Ainuüksi ametiühingukomiteed või nende allüksused (sotsiaalkindlustuse nõukogud, jaoskonna sotsiaalkindlustuse komisjonid) on õigustatud määrama ning otsustama kulutusi sotsiaalkindlustuse summadest.

Et toetusrahade määramine teostuks õiglaselt ja seaduspäraselt, selleks peavad ametiühinguorganid täpselt tundma sotsiaalkindlustuse seadusandlust.

I KINDLUSTAMINE AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE KORRAL

1. Ajutise töövõimetuslehtede väljaandmise kord

Töölisi ning teenistujaid vabastatakse töölt riikliku sotsiaalkindlustuse summadest toetusraha maksmisega järgmistel ajutistel töövõimetusjuhtudel:

- a) töövõime kaotuse korral haiguse või õnnetusjuhtumi tagajärjel;
- b) haigestumise tõttu teisele, odavamapalgalisele tööle üleviimise korral;
- c) töölt vabastamisel haigestunud perekonnaliikme talitamiseks;
- d) karanteeni korral;
- e) töölt kõrvaldamisel nakkushaigestumise korral;
- f) puhkuse korral sanatoorium- ja kuurortraviks;
- g) raseduse ja sünnituse korral.

Loeteldud ajutise töövõimetuslehtede juhtudel vabastatakse töötaja töölt arsti poolt väljaantud töövõimetuslehega, mille alusel makstakse talle riikliku sotsiaalkindlustuse summadest toetusraha.

Siinjuures tuleb silmas pidada, et töövõimetusleht (haigusleht) on ainus dokument, mille väljaandmisega tohivad arstid töötajaid ajutise töövõimetuslehe korral töölt vabastada, samuti on töövõimetusleht ainus dokument,

mille alusel on lubatud maksta ajutise töövõimetuse toetusraha.¹

Haigus on sagedaimaks ajutise töövõimetuse põhjuseks. Neil juhtudel, kui haigus ei nõua töötaja töölt vabastamist, määrab arst haigele vastava ambulatoorse ravi.

Töövõimeliste kindlustatute ravi ning ühenduses sellega kõik laboratoorsed analüüsid ja arstlikud toimingud peavad toimuma ainult tööst vabal ajal ilma töövõimetuslehte välja andmata, välja arvatud juhud, kus neid analüüsi või toimingu iseloomu tõttu on võimalik läbi viia ainult tööajal.²

Töölt vabastatakse haige, kes ei ole haiguse tõttu suuteline oma tavalisi tööülesandeid täitma või kui tööülesannete täitmine süvendab haigust ja takistab terveks saamist.

Töölt vabastamise korral antakse haigele raviva arsti poolt töövõimetusleht määratud tähtajaks, mida vajaduse korral pikendatakse. Tähtaja möödumisel on haige kohustatud ilmuma uueks järelevaatuseks arsti juurde või kutsuma arsti koju, kui tema tervislik seisukord ei võimalda ambulatooriumi ilmumist. Vajaduse korral paigutatakse haige haiglasse või saadetakse eriravile või suunatakse Arstlikku Tööekspertiisi Komisjoni (ATEK) invaliidisuse kindlaksmääramiseks. Kõik sellised arstide otsused märgitakse töövõimetuslehele.

---

¹ ÜAÜKN sekr. määrus 30. maist 1942 (NSV Liidu riikliku sotsiaalkindlustuse käsiraamat, eestikeelne tõlge, 1944, lk. 34, viide 20).

² ÜAÜKN ja NSVL Ter. RK juhendi 31. juulist 1937 § 10 (Käsir., lk. 36).

Töövõimetuslehe alusel võivad töötajat töölt vabastada töötaja elu- või töökohajärgsed raviasutiste arstid.³

Kui ettevõtte või asutise juures töötab polikliinik, siis vabastatakse töötaja töölt ainult selle polikliiniku arstide poolt, välja arvatud juhud, kui haige tervislik seisund ei luba teda polikliinikusse ilmuda. Sel juhul antakse haigele abi tema kodus ning töövõimetuslehe kirjutab välja haige elukohajärgne arst.

Arstid üksikisikuliselt on õigustatud töövõimetuslehte välja andma korraga mitte üle 3 päeva ja seda pikendama kokku mitte üle 10 päeva.⁴

Töövõimetuslehe pikendamine üle 10 päeva toimub raviva arsti poolt ainult raviasutise (või osakonnajuhataja) peaarsti kinnitamisel või arstliku konsultatsioonikomisjoni (AKK) poolt. Pikaldaste haiguste korral arstlikud läbivaatused peavad toimuma vähemalt kord iga 10 päeva jooksul.

Stationsaarses ravilas (nagu haigla, kliinik jne.) annab töövõimetuslehe välja raviv arst koos osakonnajuhatajaga (peaarstiga).⁵

Kui kindlustatu pöördub äkilise haigestumise või õnnetusjuhu tõttu tervishoiupunkti poole abi saamiseks, siis võib tervishoiupunkti arst teda töölt vabastada töövõimetuslehe väljaandmisega 1—2 päevaks. Tervishoiupunkti meditsiiniline öde ja velskrid töövõimetuslehe väljaandmise õigust ei oma.⁶

---

³ ÜAÜKN ja NSVL Ter. RK juhendi 31. juulist 1937 § 23 (Käsir., lk. 39).

⁴ Sama juhendi § 7 (Käsir., lk. 36).

⁵ Sama juhendi § 13 (Käsir., lk. 36).

⁶ Sama juhendi § 11 (Käsir., lk. 36).

Kaugemais rajoonides asuvais ravi-asutistes, või kus töötab ainult üks arst (meil ka jaoskonna arstid), on lubatud üksikisikuliselt töövõimetuslehti pikendada kogu haigusaja kestel.⁷

Kui kindlustatu töövõimetuslehte korralise töötasu väljamaksmise ajal veel kestab, antakse haigele välja töövõimetuslehte „järg“, et võimaldada haigele palgapäeval toetusraha saamist. „Järg“ välja andes tehakse eelmisele töövõimetuslehele lahtrisse „Asuda tööle“ sellekohane märkus, et töövõimetus jätkub.⁸

Kui on tegemist haigetega, kelle töövõimetus raviva arsti arvamise järgi ei ole ajutise, vaid kestva iseloomuga, siis suunatakse niisugused töövõimetuslehed Arstliku Tööekspertiisi Komisjoni (ATEK) invaliidisuse grupi kindlaksmääramiseks. Osaliselt töövõime kaotanutele invaliididele määrab Arstlik Tööekspertiisi Komisjon (ATEK) ka töö tingimused vastavalt invaliidisuse iseloomule.⁹

Teisele tööle üleviimine. Paljudel haigusjuhtudel ei saa töötaja täita ülesandeid oma põhitööalal, kuid võib neid edukalt täita teisel töökohal ilma ravikäiku takistamata ja oma tervislikku seisukorda kahjustamata.

Sellisel juhul määrab raviv arst haigestunu teisele tööle, andes talle välja töövõimetuslehte, millele märgib lubatud

---

⁷ ÜAÜKN ja NSVL Ter. RK juhendi 31. juulist 1937 § 15 (Käsir., lk. 37).

⁸ Sama juhendi § 28 (Käsir., lk. 40).

⁹ Määrus Arstliku Tööekspertiisi Komisjonide (ATEK) kohta, kinnitatud NSVL RKN poolt 5. dets. 1942, nr. 1936.

töö iseloomu ning kestvuse. Teisele tööle üleviimine ei või kesta üle kahe kuu, kusjuures rohkem kui üheks kuuks teisele tööle võib määrata ainult Arstliku Tööekspertiisi Komisjon (ATEK).

Töövõimetuslehe järgi üleviidule toetusraha maksmisel võetakse arvesse teisel töökohal saadav palk (vt. lk. 33).

Haigestunud perekonnaliikme talitamiseks võib töötajat töövõimetuslehe väljaandmisega lühiajaliselt (tavaliselt mitte üle 3 päeva) töölt vabastada, kui perekonnas ei ole kedagi teist isikut, kes võiks haiget talitada, ning kui viimase haigestumine ohustab tema elu või tervist. Alla kahe aastase lapse haigestumise korral võib arst lapse ema töölt vabastada igal juhul, sellest olenemata, kas on teist perekonnaliiget, kes võiks lapse eest hoolitseda või mitte.

Töövõimetuslehte haigestunud perekonnaliikme talitamiseks ei anta, kui on tegemist kroonilise haigusega, samuti ka sel juhul, kui haige ise on loobunud talle pakutud haiglaravist.

Samuti ei anta töövõimetuslehte tervete laste eest hoolitsemiseks, näiteks ema haiguse, lasteaia või -sõime karanteeni otstarbel ajutise sulgemise korral jne. Neil juhtudel võimaldatakse puhkuse saamine omal arvel (palgata) arstliku tõendi esitamisel ema haiguse või lasteasutise sulgemise kohta.¹⁰

---

¹⁰ Määrus ajutise töövõimetuslehe kohta 28. dets. 1938, § 12 (Käsir., lk. 14) ning ÜAÜKN ja Ter. RK juhendi 31. juulist 1937 §§ 20—22 (Käsir., lk. 38).

Karanteeni otstarbel kõrvaldatakse töötaja töölt, kui tema perekonnas on esile tulnud nakkushaigusi (näiteks sarlakid jt.), et vältida selle levimise võimalust. Karanteeni alla (s. o. töölt kõrvaldamisele) kuuluvad mitte ainult haige perekonnaliikmed, vaid ka teised isikud, kellel on olnud kokkupuuteid haigega. Neil juhtudel annab töövõimetuslehe välja arst-epidemioloog, viimase puudumisel sanitaararst või ka haiget raviv arst. Töölt vabastamise kestvus karanteeni korral oleneb haigusest, haigega kokkupuutumise iseloomust, ning olukorrast, kus ja kellenal töötab karanteeni määratu.¹¹

Nakkushaigestumise korral lahtiste haigustunnustega (tuberkuloosi, süüfilise jne. korral) kõrvaldatakse töötajad töölt sanitaarorganite poolt töövõimetuslehe väljaandmisega, kuigi nad haigestumisest hoolimata oleksid töövõimelised, ja seda juhtudel, kui nad töötavad ettevõtteis või asutistes, kus nad puutuvad kokku toiduainetega, tegelevad toiduainete valmistamise, säilitamise või müümisega, näiteks: töötajad leiva-, kondiitri- ja piimatööstustes ning -kauplustes, toitlustamisettevõtteis jne.¹²

Harilikult viiakse sellised haigestunud üle mõnele teisele tööle, kus nende haigestumine ei ole ümbrusele nakkusohtlik.

---

¹¹ Ajut. töövõim. toetusrahade määruse § 13 ja 14 (Käsir., lk. 14).

¹² Ajutise töövõimetuslehe määruse § 14 (Käsir., lk. 14) ja lisa nr. 2 sama määruse juurde (Käsir., lk. 27).

Sanatoorium- ja kuurordtravi otstarbel võimaldatakse töövõimelistele töötajatele sotsiaalkindlustuse arvel (s. o. töövõimetuslehega) puhkust ainult nende korralise ja lisapuhkuse mahaarvamisega raviajast koos sõiduajaga ravikohale ning tagasi juhul, kui nad on saanud pääsme (tuusiku) ametiühingu käitiskomiteelt (kas tasuta või 30% juurdemaksuga).¹³ Tähendab, töövõimeline tööline või teenistuja võib minna ravipuhkusele eeskätt oma korralise ning lisapuhkuse arvel, kuna töövõimetuslehe annab talle Sanatooriumi- ja Kuurordikomisjon (SKK) ainult selle aja peale, mille võrra tema raviaeg koos sõiduajaga ravikohale ja tagasi on pikem korralise ja lisapuhkuse ajast.

Kui aga sanatooriumisse või kuurorti saadetakse ravile töövõimetu, s. o. niisugune töötaja, kes juba enne pääsme saamist on töövõimetuslehega töölt vabastatud sama haiguse tõttu, mida ta läheb sanatooriumi või kuurorti ravima, siis saab ta töövõimetuslehe kogu ravi- ning sõiduaja ulatuses, ilma et seda võetaks korralise puhkuse arvele. On aga tegemist töövõimetuga, kelle korralise ja lisapuhkuse kestvus on pikem kui üks kuu (näiteks kooliõpetajad jt.), siis sellisele töövõimetule antakse ravi- puhkust sanatooriumis või kuurordis tema puhkuse selle osa arvel, mis on pikem kui üks kuu (30 päeva). Kui see ühte kuud ületav puhkuseaeg on aga lühem raviks mää-

---

¹³ ÜAÜKN juhend „Sanatoorium- ja kuurordtravi puhkusest“, kinnitatud NSVL RKN poolt 15. apr. 1938, § 1 ja viide nr. 5 (Käsir., II osa, lk. 21 ja 22).

ratud ajast, siis puuduvate päevade peale antakse töövõimetusleht.¹⁴

Rasedus- ja sünnituspuhkuse võimaldamiseks antakse töövõimetuslehti välja naiste nõuandlate arstide poolt, nende puudumisel üldiste ravigiuristide akušööride-günekoloogide poolt. Vastavate eriarstide puudumisel annab töövõimetuslehe üldist vastuvõttu toimetav arst.^{14'}

2. Õigus toetusrahale ning toetusraha väljamaksmise kestvus

Õigus toetusrahale ajutise töövõimetuslehe korral on kõigil töölistel ning teenistujail, nii alatistel kui ka ajutistel ning hooajatöötajail, alates esimesest tööpäevast.

Õigust ajutise töövõimetuslehe toetusrahale esimesest töövõimetuslehe päevast alates ei oma isikud, kes on vallandatud töödistsipliini rikkumise või kuritegude sooritamise pärast, samuti ka need, kes on töökohta vahetanud omal soovil. Nimetatud isikutel tekib õigus ajutise töövõimetuslehe toetusrahale pärast 6-kuist töötamist uues töökojas.¹⁵

Seda 6-kuist ooteaega ei tule rakendada tööliste ja teenistujate suhtes, kes on asunud ettevõttesse ja asutistesse tööle esmakordselt (näiteks senised õpilased, kodu-

¹⁴ Sama juhendi § 8 (Käsir., II osa, lk. 23).

^{14'} ÜAÜKN ja NSVL Ter. RK juhend 31. juul. 1937, § 18 (Käsir., lk. 38).

¹⁵ NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN määrus 28. dets. 1938, § 11 (Käsir., lk. 9).

sed perenaised jt.), või kes on tulnud üle erasektorist sotsialistlikku sektorisse. Sellistel uutel töötajatel on õigus ajutise töövõimetuse toetusrahale esimesest tööpäevast alates.

Omavolilise tööltpuudumise tõttu paranduslikele töödele mõistetud isikuil kaob õigus ajutise töövõimetuse toetusrahale 6 kuuks, alates otsuse avaldamisest.¹⁶ Muil põhjusil töötaja töökohal paranduslikele töödele mõistetuil säilib õigus ajutise töövõimetuse toetusrahale.

Hooajatööliste ning -teenistujaile¹⁷ makstakse toetusraha ajutise töövõimetuse korral siis, kui nad töövõimetuse tekkimise päevaks on töötanud viimase aasta kestel vähemalt 3 kuud või viimase 2 aasta kestel mitte vähem kui 10 kuud. Kui aga töövõimetus on tingitud tööõnnetusest või kutsehaigusest, siis makstakse hooajatööliste ning -teenistujaile toetusraha ühesugustel alustel teiste töötajatega, olenemata sellest, kui kaua nad enne töövõimetusks jäämist on töötanud.¹⁸

Kodutöölised saavad toetusraha ajutise töövõimetus korral ainult siis, kui nad oma kodus töötavad tellija materjalist ning kui nad ei kasuta palgalist või õpilaste tööjõudu.¹⁹

---

¹⁶ ÜAÜKN määrus, kinnit. NSVL RKN poolt 17. sept. 1940 (Käsir., lk. 30).

¹⁷ Hooajatööliste loend on ära toodud „Käsiraamatus“, lk. 24.

¹⁸ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 2 (Käsir., lk. 12).

¹⁹ Lisa 5 Ajutise töövõimetuse toetusrahade määrusele (Käsir., lk. 28).

Haigestumisel lähetusel olles makstakse töötajale päeva- ning ööbimisrahasid edasi kogu tema töövõimetusaja eest, mille jooksul ta ei olnud võimeline täitma ei tööülesandeid ega pöörduma tagasi alatisse töökohta, kuid mitte kauem kui 2 kuud.²⁰

Töötajail, kes õpivad kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise või kaadri ettevalmistamise kursustel, on õigus ajutise töövõimetusaja toetusraha üldistel alustel, kui nad enne kursustele astumist töötasid töölistena või teenistujaina. Kõrgemais õppeasutistes, tehnikumides ning töölisfakultetidest õppijaile toetusraha ei maksta, vaid nad saavad ajutise töövõimetusaja korral edasi oma stipendiumi täies ulatuses.²¹

Riikliku sotsiaalkindlustuse alla ei kuulu töömobilisatsiooni korras töötavad isikud kuni töömobilisatsiooni lõpuni. Ajutise töövõimetusaja korral makstakse neile töökohast edasi $\frac{2}{3}$ keskmisest töötasust. Pärast töökohustuse lõppu makstakse neile, kes enne tööle mobiliseerimist töötasid töölistena või teenistujaina ajutise töövõimetusaja toetusraha nende endisest töökohast üldises korras.²²

Ajutise töövõimetusaja toetusraha makstakse töövõimetuslehe järgi töövõime kaotuse esimesest päevast kuni töövõime tagasisaamiseni või Arstliku

²⁰ NSVL RKN määrus 19. juunist 1940, § 14 (Käsir., lk. 31).

²¹ Toetusrahade määruse § 1 ja NSVL RKN määrus 21. veebr. 1936 (Käsir., lk. 11).

²² NSVL RKN määrus 10. aug. 1942, § 10 ja 11 (Käsir., lk. 31).

Tööekspertiisi Komisjoni (ATEK) poolt invaliidiks tunnistamiseni.²³

Kui töötaja ajutine töövõimetus kestab üle 2 kuu, siis on administratsioon õigustatud teda vallandama.²⁴ See vallandamine ei võta töötajalt õigust ajutise töövõimetus toetusraha, vaid toetusraha makstakse edasi üldises korras.

Hooaja- ning ajutistele töötajatele, samuti ehitustöölisele, kelle tööstaž töövõime kaotuse päevani ei ulatu 10 kuuni viimase 12 kuu jooksul, makstakse ajutise töövõimetus toetusraha 75 kalendripäeva ulatuses. Kui aga nende töövõimetus on tekkinud tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel, siis makstakse toetusraha kuni töövõime tagasisaamiseni või invaliidiks tunnistamiseni.²⁵

Töötavaile invaliididele, nii töö- kui ka Isamaasõja invaliididele, makstakse ajutise töövõimetus toetusraha üldise haigestumise korral mitte kauem kui 2 kuud järjest või ühtekokku 3 kuud kalendriaastas. Kui aga töötav invaliid kaotas töövõime kutsehaiguse või tööõnnetuse tagajärjel, siis makstakse talle ajutise töövõimetus toetusraha kuni paranemiseni või kuni invaliidsusrühma läbivaatamiseni seoses uue haigestumisega.²⁶

²³ Ajutise töövõimetus toetusrahade määruse § 18 (Käsir., lk. 15).

²⁴ VNFSV Töökoodeksi § 47, lõige 7.

²⁵ Ajutise töövõimetus toetusrahade määruse § 19, (Käsir., lk. 15).

²⁶ Ajutise töövõimetus toetusrahade määruse § 20 (Käsir., lk. 15).

3. Toetusrahade määrad ja pidev tööstaaž

Ajutise töövõimetuse toetusraha määr oleneb töötaja pidevast (s. o. vaheaegadeta) töötamisest selles ettevõttes või asutises, kus töövõimetus tekkis. Selline korraldus on sisse seatud selleks, et eelistada ausaid ja püüdlikke töotajaid, kes on töötanud ühes ja samas ettevõttes või asutises pikemat aega.

Ametiühingu liikmeile

kehtivad järgmised toetusrahade määrad:

Toetusraha makstakse keskmisest teenistustasust

pidevalt üle 6 a. töötamise korral 100%

3. a. kuni 6 a. „ „ 80%

2 a. „ 3 a. „ „ 60%

alla 2 a. „ „ 50%²⁷

Alaealistele (alla 18 a.) töötajatele makstakse toetusraha kuni 2-aastase pideva tööstaaži korral 60% keskmisest teenistustasust, üle 2 a. pideva tööstaaži korral (kaasa arvatud õppeaeg tööstuskoolis — 80% töötasust.²⁸

Soodustatud tingimustes on ka söetööstuse maa-alused töötajad, kellele makstakse ajutise töövõimetuse toetusraha 100% suuruses teenistustasust, kui nende pidev tööstaaž on üle 1 a., alla 1 a. tööstaaži korral aga 60%. Tööõnnetusjuhtumi või kutsehaiguse tagajärjel ajutise töövõimetuse toetusraha makstakse söetöölisele 100% tööstaaži peale vaatamata.

²⁷ NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN määrus 28. det. 1938, § 5 (Käsir., lk. 8).

²⁸ Sama määruse § 6 (Käsir., lk. 8).

Neile töötajaile, kes ei ole ametiühingu liikmed, makstakse toetusraha pooles suuruses nendest normidest, mis nad oleksid õigustatud saama ametiühingu liikmeina.²⁹

Isamaasõja invaliididele makstakse toetusraha 100% nende teenistustasust, sõltumata nende tööstaažist.³⁰

Sämuti makstakse 100% teenistustasust toetusraha tuletõrje komandode koosseisudele, vaatamata nende tööstaaži kestvusele, kui töövõimetus on tingitud kahjutule kustutamisel saadud vigastuste või tulehaavade tagajärjel.³¹

Nagu eespool toodust nähtub, on ajutise töövõimetus toetusraha suuruse määramise aluseks töötaja pidev töötamine antud ettevõttes või asutises. Erandjuhtudel ei katkesta töökoha vahetamine seadustes ettenähtud põhjustel töötaja pidevat tööstaaži ning eelmises töökohas töötatud aeg võetakse arvesse.

Pidev tööstaaž säilib töötajal:

1) Ülemineku korral ühest ettevõttest või asutisest teise kõrgemalseisva organi või administratsiooni korralduse põhjal.³²

²⁹ NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN määrus 28. dets. 1938, § 9 (Käsir., lk.9).

³⁰ NSVL RKN määrus 20. jaan. 1943 (Käsir., lk. 8, viide 1).

³¹ NSVL RKN määrus 8. jaan. 1944.

³² NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN määruse 28. dets. 1933, § 10 (Käsir., lk. 9).

2) Punaarmee või Sõjalaevastikus teenimise ajal, kusjuures teenistusaeg armees või laevastikus loetakse pideva tööstaaži hulka tingimusel, kui demobiliseeritu hiljemalt 3 kuu jooksul pärast demobiliseerimist asub tööle; ei ole aga oluline, kas töötaja pärast demobiliseerimist asus endisele või uuele töökohale.³³

3) Üleminekul teisele töökohale valimise korral valitavale ametikohale riiklikus asutises, või kooperatiivses või ühiskondlikus organisatsioonis.³⁴

4) Üleminekul teisele tööle seoses vallandamisega koosseisude koondamise või ettevõtte likvideerimise tõttu tingimusel, kui töövaheaeg ei kesta üle 1 kuu.³⁵

5) Tööle asumisel pärast õppeasutise lõpetamist, kuhu töötaja oli komandeeritud riikliku, majandusliku või ühiskondliku asutise otsusega, kusjuures õppeaega tööstaaži hulka ei arvata.³⁶

6) Tööle asumisel pärast ajutist invaliidsust või vallandamist põhjustanud kestva haigust. Teisele töökohale asudes peab töötaja esitama tõendi, et endises töökohas talle sobivat tööd anda polnud võimalik.³⁷

7) Tööle asumisel teises maakohas seoses abikaasa sinna üleviimisega, kuid tingimusel, et töövaheaeg ei kesta

---

³³ ÜAÜKN seletus, kinnitatud NSVL RKN määrusega 24. aug. 1944 (Käsir., lk. 30).

³⁴ ÜAÜKN seletus, kinnitatud NSVL RKN poolt 28. dets. 1940 (Käsir., lk. 28).

³⁵ Sealsamas.

³⁶ ÜAÜKN seletus, kinnitatud NSVL RKN poolt 28. dets. 1940 (Käsir., lk. 29).

³⁷ Sealsamas.

üle ühe kuu (ümberkolimisega seoses sõidul oldud aega arvesse ei võeta).³⁸

8) Ettevõtte ülemineku korral tööstuslikust kooperatsioonis riiklike tööstuste süsteemi töötamine artelli liikmena loetakse pideva tööstaaži hulka.³⁹

9) Töökohustuse, samuti põllutöödele mobiliseerimise korras töötamise aeg loetakse pideva tööstaaži hulka.⁴⁰

10) Isamaasõja ajal ajutiselt okupeeritud territooriumil töötatud aega tööstaaži hulka ei arvata, kuid okupeeritud territooriumil viibimine ei katkesta pidevat tööstaaži, kui töötaja käitumise kohta okupatsiooni ajal ei ole halvustavaid andmeid.⁴¹

Kõigil teistel põhjustel katkestab töökoha vahetamine pideva tööstaaži, kusjuures vallandamisel töödistsipliini rikkumise või kuritegude sooritamise pärast, samuti ka omal soovil teisele töökohale asumisel kaotab töötaja (lisaks pideva tööstaaži katkestamisele) õiguse ajutise töövõime- tuse toetusrahale uues töökohas 6 kuu jooksul.⁴²

Ülaltoodud eeskirjade käsitlemisel tuleb ametiühingu- komiteel (sotsiaalkindlustuse nõukogul või komisjonil) igal konkreetset toetusraha määramise juhul kindlaks teha asja-

---

³⁸ ÜAÜKN seletus, kinnitatud NSVL RKN poolt 28. dets. 1940 (Käsir., lk. 29).

³⁹ NSVL RKN määrus 15. apr. 1941.

⁴⁰ ÜAÜKN määrus 16. nov. 1942, kinnitatud NSVL RKN poolt 18. nov. 1942.

⁴¹ ÜAÜKN määrus, kinnit. NSVL RKN poolt 6. veebr. 1944 (Käsir., lk. 29).

⁴² NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN määrus 28. dets. 1936, § 11 (Käsir., lk. 9).

osalise töötaja pidev tööstaaž. Selleks tuleb eelkõige täpselt selgitada, kui kaua tööline või teenistuja on töötanud antud ettevõttes. Kui töötaja on varem töötanud mõnes teises töökohas, siis tuleb dokumentide alusel selgitada, mis põhjusel ta on antud ettevõttest üle tulnud. Kui ületulek tema pidevat tööstaaži eeskirjade kohaselt ei katkesta, siis tuleb kindlaks teha tema tööstaaž eelmisel töökohal ning arvestada see antud ettevõttes töötamise ajale juurde.

Toetusrahast jäetakse ajutise töövõimetuse korral ilma töölised ning teenistujad, kes simuleerivad haigust või tahtlikult kahjustavad tervist töövõimetuslehe saamiseks, kusjuures varem väljamakstud toetusrahad tuleb süüdlast vastutusele võttes kohtu korras tagasi nõuda.⁴³

Samuti ei maksta toetusraha neile töötajaile, kes ei täida raviva arsti korraldusi või kes ilma mõjuva põhjuseta ei ilmu arstlikule läbivaatusele.⁴⁴

Töövõimetuse korral, mis on põhjustatud liigjoomisest või mis on sellega seoses (näiteks kaklused), ei maksta töötajaile toetusraha viie esimese kalendripäeva eest. Kuuen-dast haigusepäevast alates makstakse perekonnaga töötajale toetusraha üldises korras, kuna üksikuile pooles suuruses ettenähtud normidest.⁴⁵

---

⁴³ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 73 (Käsir., lk. 23).

⁴⁴ Sealsamas, § 74.

⁴⁵ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 75 (Käsir., lk. 23).

4. Toetusraha raseduse ja sünnituse korral

Toetusraha määrad rasedus- ning sünnituspuhkuse korral erinevad teistest ajutise töövõimetuse toetusraha määradest, samuti on siin tööstaaži kestvuse nõuded erinevad.

Rasedus- ning sünnituspuhkuse kestvuseks on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 8. juulist 1944 (§ 6) määratud 77 kalendripäeva, millest 35 päeva antakse enne sünnitust, ning 42 päeva, kaksikute või ebanormaalse sünnituse korral 56 päeva (kusjuures üldine rasedus- ning sünnituspuhkus pikeneb 91 päevale) pärast sünnitust.⁴⁶ Puhkuse kestvuseks pärast sünnitust jääb igal juhul 42 (või 56) päeva, olenemata sellest, kas naistöötaja enne sünnitust viibis raseduspuhkusel rohkem või vähem ettenähtud ajast (35 päevast). Toetusraha raseduspuhkuse eest makstakse tegelikult puhkusel oldud päevade eest.⁴⁶

Ettevõtete ning asutiste juhatajad on kohustatud võimaldama rasedaile naistele nende korralist puhkust selliselt, et seda oleks võimalik kasutada kohe pärast raseduspuhkuse lõppemist.⁴⁷

Õigus toetusrahale rasedus- ning sünnituspuhkuse aja eest on kõigil naistöötajail, kellel on vähemalt 3-kuine tööstaaž.⁴⁸ Pideva tööstaaži arvestamisel tuleb kohaldada samu eeskirju kui teistelgi ajutise töövõimetuse juhtudel (vt. lk. 20, 21, ja 22).

⁴⁶ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 22 (Käsir., lk. 16).

⁴⁷ NSVL ÜP seadluse 8. juulist 1944 § 6 (Käsir., lk. 9, viide 2).

⁴⁸ NSVL RKN määruse 18. aug. 1944 § 33 (Käsir., lk. 9, viide 2).

Rasedus- ning sünnituspuhkuse toetusraha normid ametiühingu liikmeile.⁴⁹

Toetusraha täie töötasu ulatuses kogu puhkuse aja eest makstakse:

a) üleliiduliste või liiduvabariikide ordenitega autasustatud endistele punakaardis või partisanina tegutsenuile;

b) naistöötajaile, kelle üldtööstaaž on vähemalt 3 aastat, sellest 2 aastat pidevat staaži;

c) lõõktöölisele ning stahhaanovlastele, kelle üldine tööstaaž on vähemalt 1 aasta;

d) alla 18 a. vanustele, kes on vähemalt 1 aasta pidevalt töötanud;

e) maa-aluseil söetootmistööl töötajaile, kes on töövõimetusele eelnenud 2 kuu kestel täitnud söetootmise norme.

Toetusraha $\frac{2}{3}$ suuruses töötasust esimese 20 kalendripäeva eest ning ülejäänud tööpäevade eest 100% makstakse:

a) neile, kellel on pidev tööstaaž 2 a., kuid üldine tööstaaž on alla 3 a;

b) alla 18 a. vanustele, kes on töötanud vähem kui üks aasta;

c) mäe-, veduri- ja ehitustöölisele, kelle pidev tööstaaž on 1 aastast kuni 2 aastani.

Toetusraha $\frac{2}{3}$ suuruses töötasust esimese 20 kalendripäeva eest ning ülejäänud päevade eest 100% makstakse:

---

⁴⁹ Toetusrahade määruse §§ 24—37 (Käsir., lk. 16 ja 17).

a) neile, kelle pidev tööstaaž on 1 aastast kuni 2 aastani;

b) mäe- ja veduritöötajaile, kelle pidev tööstaaž on alla 1 aasta;

c) ehitustöölisele, kelle pidev tööstaaž on alla 1 aasta, kuid kes on viimase 12 kuu kestel töötanud üldse 10 kuud (kas ühes või mitmes ettevõttes).

Toetusraha $\frac{2}{3}$ suuruses töötasust kogu rasedus- ning sünnituspuhkuse aja eest makstakse:

a) neile, kes on töötanud pidevalt alla 1 aasta (kuid vähemalt 3 kuud);

b) ehitustöölisele, kes viimase 12 kuu kestel ei ole töötanud 10 kuud (kuid vähemalt 3 kuud).

Mitte ametiühingu liikmeile makstakse toetusraha 50% töötasust esimese 30 kalendripäeva sees olevate tööpäevade eest ning ülejäänud tööpäevade eest $\frac{2}{3}$ töötasust.

Enneaegse sünnituse korral makstakse toetusraha üldiste rasedus- ning sünnituspuhkuse normide kohaselt, kui sünnitus leidis aset pärast 196 raseduspäeva. Sel juhul on naistel õigus saada ka pärast sünnitusaegset puhkust. Kui aga enneaegne sünnitus tekkis enne 196 raseduspäeva, siis makstakse toetusraha nagu üldise haigestumise korral ning töövõimetuse kestvus määratakse arsti poolt vajaduse järgi.

Abordi puhul makstakse toetusraha nagu üldise haigestumise korral, kuid ainult siis, kui abort on tehtud haiglas või sünnitusmajas vastavate organite loal. Seadusevastase abordi korral toetusraha ei maksta. Kui aga selline abort on kutsunud esile pikemaajalise haigestumise, siis võidakse

sotsiaalkindlustuse nõukogu eriootsuse põhjal töövõimetusleht välja anda ja toetusraha määrata, kuid ainult 11. töövõimetuspäevast alates.⁵⁰

5. Toetusrahade määramine

Töövõime tagasisaanud tööline või teenistuja esitab kohe tööletuleku päeval töövõimetuslehe tabelipidajale (või sellele töötajale, kes peab arvestust töölt puudujate kohta).

Tabelipidaja märgib töövõimetuslehe pöördeküljel ülemisele lõikele andmed töötaja töökoha, osakonna ning ametinimetuse kohta, millisel viimane töötas enne haigestumist, samuti tabeli numbri. Edasi märgib tabelipidaja töötaja töö iseloomu (ajutine, hooaja- või alatine töötaja), seejärel vastavasse lahtrisse kuupäevad, mis ajast mis ajani tööline (või teenistuja) ei töötanud, viimane päev kaasa arvatud. Ühtlasi märgitakse ära ka ajutise töövõimetusperioodi jooksul olnud puhkepäevad ning lõpuks kuupäev, millal töötaja tuli uuesti tööle. Andmete õigsust kinnitab meister või osakonnajuhataja oma allkirjaga töövõimetuslehel ning annab töövõimetuslehe allkirja vastu edasi käitiskomiteele või sotsiaalkindlustus nõukogule toetusraha määramiseks.

Toetusraha määramist teostab ametiühingu-organisatsioon. Üle 100 töötajaga ettevõtteis ja asutistes on käitiskomitee juurde selleks otstarbeks loodud

---

⁵⁰ ÜAÜKN ja NSVL Tervishoiu RK juhendi 31. juuli 1937 §§ 18—19 (Käsir., lk. 38).

sotsiaalkindlustuse nõukogu. Vähemates ettevõtetes otsustab toetusrahade küsimuse käitiskomitee, kuna neis kohtades, kus on moodustatud ka osakonna- või jaoskonnakomiteed, määrab toetusrahaid osakonna- või jaoskonnakomitee juurde moodustatud jaoskonna sotsiaalkindlustuse komisjon. Vähese arvulise töötajaskonnaga ettevõtteis, kus puudub käitiskomitee, otsustab sotsiaalkindlustuse toetusrahaid järgmine kõrgema astme ametiühingukomitee — (grupi-, linna-, maakonna-, rajooni- või ka vabariiklik komitee).

Toetusrahade määramine peab toimuma sotsiaalkindlustuse nõukogu (komisjoni) koosolekul, milline on otsusevõimeline vähemalt poolte liikmete kohalolekul. Koosolekust võtab osa toetusrahade taotleja ning sotsiaalkindlustuse volinik. On tingimata vajalik, et sotsiaalkindlustuse nõukogu (komisjoni) koosolekute päevad ning kellaajad oleksid ette kindlaks määratud ning toimuksid korrapäraselt, toetusrahade määramiseks vähemalt iga palgapäeva eel, mis hõlbustab asjaosalistel (toetusraha taotlejal, sotsiaalkindlustuse volinikul jt.) koosolekust osa võtta ning hoiab ära töövõimetuslehtede seismajäämise.

Koosolekul selgitab sotsiaalkindlustuse nõukogu, kas töövõimetuslehe esitanul on õigust toetusrahale, kas töövõimetusleht on õigesti täidetud, pitserite ning allkirjadega varustatud, kas ning missuguste tulemustega on sotsiaalkindlustuse voliniku poolt teostatud seltsimehelikku kodust kontrolli. Kui on tegemist tööõnnetusega, siis tuleb kontrollida, kas ettevõtte administratsioonil on koostatud vastav akt ning hoolitseda, et võetaks tarvitusele abinõusid samalaadsete õnnetuste vältimiseks tulevikus. Kui

on tegemist õnnetusega ettevõtte administratsiooni süü või hooletuse tõttu, siis tuleb esitada administratsioonile kahju-
tasu nõue (regress-hagi).

Toetusraha suuruse kindlaksmääramiseks teeb sotsiaalkindlustuse nõukogu kindlaks töötaja pideva töö-
staaži vastavalt eeskirjadele. Selleks tuleb kasutada eeskätt
tööraamatute sissekirjutusi,⁵¹ ainult erandjuhtudel võivad
olla teised vastavate asutiste poolt välja antud dokumen-
did. Punaarmees ja Sõjalaevastikus teenimist, invaliidsust
jne. tuleb samuti tõestada vormikohaste dokumentidega.
Tunnistajate tõendite põhjal pidevat tööstaaži kindlaks-
määrata ei ole lubatud.

Rasedus- ning sünnituspuhkuse korral tuleb lisaks sel-
lele kindlaks teha ka üldine tööstaaž ja kas on tegemist
stahhaanovlase või lööktöölisega.

Kõik eeltoodud asjaolud kantakse sotsiaalkindlustuse
nõukogu protokollis ning selle alusel täidetakse töövõime-
tuslehe pöörde külje teine lõige, märkides sinna töötaja
pideva tööstaaži, ametiühingusse kuuluvuse, toetusraha mak-
suruse ning päevade arvu, mille eest toetusraha maks-
takse. Samuti tuleb töövõimetuslehele märkida sotsiaal-
kindlustuse nõukogu koosoleku protokollis nr. ja kuupäev,
millal toetusraha otsustati. Sellele lõikele kirjutab alla käi-
tiskomitee esimees.

6. Toetusrahade väljaarvutamine ning väljamaksmine

Ametiühingukomitee märkustega varustatud töövõi-
metusleht antakse allkirja vastu edasi ettevõtte palga-

⁵¹ ÜAÜKN VIII pleenumi otsus (Käsir., lk. 22, viide 18).

osakonda, kus toimub toetusraha summaline väljaarvutamine.

Toetusraha suuruse arvutamisel võetakse arvesse kõik töötasu liigid, millelt ettevõtte tasub sotsiaalkindlustuse maksu, välja arvatud ületundide ning kohakaasluse tasu ja igasugused ühekordsed väljamaksud (näiteks juhuslikud preemiad).⁵²

Päevase toetusraha suuruse kindlakstegemiseks võetakse arvesse tööpäevad graafiku järgi, samuti makstakse toetusraha töövõimetuse perioodi tööpäevade eest graafiku järgi.

Kui rasedus- ning sünnituspuhkuse korral on tegemist toetusrahaga, mille määr esimese 20 või 30 päeva eest on madalam, siis loetakse nendeks „esimesteks 20 või 30 päevaks“ kõik kalendripäevad (pühad ja pühapäevad kaasa arvatud). Väljamaksmisele kuuluvad aga ainult tööpäevad kogu puhkuse perioodi ulatuses.

Toetusraha arvutamise aluseks on töötasu aja eest enne ajutist töövõimetust.⁵³

Toetusraha suuruse teadasaamiseks arvutatakse kõigepealt töötaja keskmine päevane teenistus ning sellest arvutatakse sotsiaalkindlustuse nõukogu poolt määratud protsendi alusel keskmine päevane toetusraha, mis korrutatult väljamaksmisele kuuluvate töövõimetuse päevade arvuga annab toetusraha üldsumma.

---

⁵² ÜAÜKN määrus, kinnitatud NSVL RKN poolt 31. juul. 1937 (Käsir., lk. 11).

⁵³ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 39 (Käsir., lk. 17).

Keskmise päevapalga arvutamisel kuupalgalis-tele jagatakse kuu töötasu töövõimetuse kuu tööpäevade arvuga graafiku järgi, mitte aga kalendripäevade või mingisuguse keskmise arvuga. Kui töövõime- tus langeb mitme kuu peale, millistes tööpäevade arv on erinev (23, 24, 25, 26 jne.), siis tuleb toetusraha suurus arvutada iga kuu kohta eraldi.⁵⁴

Kui aga töötasu makstakse tüki-, akord- või segatöötasu vms. alusel, siis võetakse keskmise päevase töötasu arvutamisel aluseks töövõimetuse kuule eel- nenud kahe kalendrikuu kohta faktiliselt saadud töötasu ja jagatakse samade kuude tööpäevade arvuga graafiku järgi. Kui tööline ajutise töövõimetuse tekkimise päevaks on töö- tanud vähem kui 2 tervet kuud, siis võetakse aluseks töö- tasu ühe terve kalendrikuu eest ja jagatakse selle kuu töö- päevade arvuga. Kes on töötanud alla ühe kuu, neil arvu- tatakse keskmine päevane töötasu kogu tegelikult tööta- tud aja eest, s. o. kuni töövõimetuse alguspäevani.

Päevade arvust, millega jagatakse vastava ajavahe- miku töötasu, võetakse maha ainult need päevad, mille eest on makstud ajutise töövõimetuse toetusraha; puhkuspäevad ning päevad, mis on töölt puudunud administratsiooni loal kooskõlas sisekorra eeskirjadega.⁵⁵

Neile töötajaile, kellel tööleilmumiste arv pole kindlaks määratud (näiteks lektorid), arvutatakse keskmine päevane töötasu toetusraha saamiseks tegeliku töötasu jagamise

---

⁵⁴ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse §§ 42, 43 (Käsir., lk. 18).

⁵⁵ Sama määruse §§ 44, 45, 46 (Käsir., lk. 18).

teel kõigi kalendripäevade arvuga (kaasa arvatud pühad ja pühapäevad) samal ajavahemikul, kusjuures maha arvatakse ainult päevad, mille eest on makstud ajutise töövõimetuse toetusraha. Toetusraha makstakse kõigi kalendripäevade eest.⁵⁶

Kui töötajail töötulekute arv graafiku järgi on ette nähtud vähem tavalisest, siis jagatakse tegelik töötasu töötulekute arvuga graafiku järgi samal ajavahemikul, arvates maha ajutise töövõimetuse päevad, samuti ka muud päevad, mis on administratsiooni poolt (kooskõlas sisekorra eeskirjadega tunnistatud põhjendatud puudumisteks).⁵⁷

Kui töötajail tööpäevad vahetuvad korrapäraselt puhkepäevadega ning tööaega arvestatakse kuude viisi (näiteks trammitöötajad), arvutatakse keskmine päevapalk üldistel alustel, kusjuures ajutise töövõimetuse päevade ning töötatud tööpäevade arv ühtekokku ei tohi ületada tööpäevade (või töötundide) kuunormi.⁵⁸

Kui töötajate ühe või teise grupi kohta on ette nähtud erinevad töötasumäärad vastavalt aastas esinevate perioodide järgi (näiteks meretranspordi alal), siis arvutatakse toetusraha sellest töötasumäärast, millist töötaja oleks saanud antud ajavahemikul tööl käies.⁵⁹

Kui töötaja haigestub ajal, kus ta asendab kõrgemalpalgalist töötajat, siis makstakse talle toetusraha kõrgen-

---

⁵⁶ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse § 47 (Käsir., lk. 18).

⁵⁷ Sama määruse § 48 (Käsir., lk. 19).

⁵⁸ Sama määruse § 49 (Käsir., lk. 19).

⁵⁹ Sama määruse § 50 (Käsir., lk. 19).

datud palga alusel kuni kindlaksmääratud asendamise tähtaja lõpuni. Kui sellist tähtaega pole määratud, siis kuni tervenemiseni või invaliidiks tunnistamiseni, ka sel juhul, kui asendatu juba vahepeal tööle on ilmunud.⁶⁰

Kui töövõimetus tekkis katseaja kestel, siis makstakse toetusraha selle kategooria töötasu alusel, mis oli ette nähtud katselevõtmisel. Juhul, kui katse kategooriaastme selgitamiseks on veel sooritamata, siis makstakse toetusraha antud töö jaoks määratud kategooriaastme alusel.⁶¹

Ettevõtte seisaku ajal tekkinud töövõimetusel eest toetusraha ei maksta. Kui töövõimetus kestab ettevõtte käimalaskmise või likvideerimise ajal edasi, siis sellest päevast alates hakatakse maksuma ka toetusraha. Kui töövõimetus tekkis aga ettevõtte töötamise ajal, kestis edasi ka seisaku ajal, siis makstakse seisaku aja eest toetusraha vastavalt sellele, kuidas teistele sama kvalifikatsioonilise töö eest tööseisaku ajal töötasu makstakse.⁶²

Osalise töövõimekaotuse tõttu töövõimetuslehe alusel teisele, odavamapalgalisele tööle üleviimise korral makstakse toetusraha üldistel alustel, kuid arvestusega, et toetusraha koos töötasuga teisel tööl ei ületaks töötaja töötasu, kui ta oleks tervena töötanud endisel tööl. Ületamise juhul tuleb toetusraha vastavalt vähem välja maksta.

Kui ettevõttel ei ole võimalust töötajale anda teist, arstide eeskirjadele vastavat tööd, siis võib töötaja töövõim-

---

⁶⁰ Ajutise töövõimetuslehe toetusrahade määruse § 54 (Käsir., lk. 20).

⁶¹ Sama määruse § 51 (Käsir., lk. 19).

⁶² Sama määruse § 53 (Käsir., lk. 20).

metuslehel näidatud perioodiks töölt ära jääda ning talle makstakse toetusraha üldistel alustel.⁶³

Ajutise töövõimetuse toetusraha väljamaksmine toimub ettevõtte poolt sotsiaalkindlustuse maksude arvel tähtaegadel, mis on määratud töötasu maksmiseks.

Toetusraha ettemaksmine on lubatud ainult ravipuhkuse korral sanatooriumis, kuurordis või statsionaarses eriravilas (väljaspool alatist elukohta) ning raseduspuhkuse korral. Maksuta (ehk 30-% juurdemaksuga) sanatooriumi ja kuurortravi korral makstakse toetusraha ette 70%, kuna ravipuhkuse korral omal arvel, samuti statsionaarse või ambulatoorse eriravi korral makstakse toetusraha ette kogu aja eest täies ulatuses ning raseduspuhkuse korral ühe kuu osa enne sünnitust.⁶⁴

Kui töötaja töötab samaaegselt mitmes töökohas, kuid mitte kohakaasluse alusel (näiteks kooliõpetaja normitundide ulatuses mitmes koolis), siis teiste töökohtade administratsioonid on kohustatud andma talle sellekohase tõendi, mille alusel väljamaksu teostav ettevõtte arvutab toetusraha suuruse.

Väljamaksmisele kuuluva toetusraha arvutuse teeb ettevõtte palgaosakond töövõimetuslehe pöörde külje kolmandal (alumisel), selleks ettenähtud lõikel („Toetusraha arvutamine“), näidates seal ära nii keskmise päevapalga kui ka toetusraha suuruse arvutuse ning väljamaksmisele kuuluvate päevade arvu, samuti toetusraha kogusumma.

---

⁶³ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse §§ 17 ja 57 (Käsir., lk. 15 ja 20).

⁶⁴ Sama määruse § 63 (Käsir., lk. 21).

Arvutuse õigsuse kinnitab arvutust teostav ametnik ja pearaamatupidaja (raamatupidaja).

Ajutise töövõimetuse toetusrahast arvatakse maha kõik samad riiklikud maksud kui töötasultki (lastetus- ning tulumaks). Riigilaenu osamakse võib toetusrahadest kinni pidada ainult laenutelliija igakordsel nõusolekul.

Toetusraha, mis on jäänud saamata töötaja surmapäevaks, makstakse välja vastava tõendi esitamisel surnu järgmistele perekonnaliikmetele: alla 18 a. lastele, vendadele ning õdedele või kui nad täiskasvanuina olid töövõimetuse tõttu surnu ülalpidamisel, ning surnu abikaasale ja vanemaile.

Mitme nimetatud perekonnaliikme esinemisel jagatakse toetusraha nende vahel võrdselt.⁶⁵

Toetusraha võib taotella 6 kuu jooksul töövõime taastamise või invaliidiks tunnistamise päevast arvates. Selleks ajaks väljavõtmata toetusraha välja ei maksta.⁶⁶

7. Ühekordne toetusraha lapse sünni korral

Lapse sünni korral makstakse toetusraha kõigile kindlustatuile (töölistele ning teenistujaile) nii ühiskonnastatud kui ka erasektoris; samuti kõrgemate õppeasutiste, ühiskondlike ning parteikoolide

⁶⁵ Ajutise töövõimetuse toetusrahade määruse §§ 70 ja 71 (Käsir., lk. 22 ja 23).

⁶⁶ Sama määruse §§ 67 ja 72 (Käsir., lk. 22, 23).

ning kvalifikatsiooni täiendamise ja kaadri ettevalmistamise kursustel õppijaile ning aspirantidele, kes vahetult enne õppimisele siirdumist töötasid töölistena või teenistujaina.⁶⁷

Tingimusteks lapse sünni toetusraha saamiseks on, et toetusraha taotlev lapsevanem (ema või isa) on töötanud antud ettevõttes või asutises enne lapse sündi pidevalt vähemalt 3 kuud ning et tema töötasu lapse sünni kuu eelmisel kuul ei ületa 500 rbl.⁶⁸

Lapse sünni toetusraha makstakse sellele lapsevanemale (või eestkostjale), kes seda esimesena taotles.⁶⁹

Lapse sünni toetusraha koosneb kahest osast: imikutoitmise ja imikubarustuse muretsemise toetusraha.⁷⁰ Imikubarustuse toetusraha suurus on 120 rbl.⁷¹ ja imikutoitmise toetusraha suurus 180 rbl.⁷²

Imikubarustuse toetusraha makstakse lapse sünni- ja elukohatõendi ning lapsevanema töötasu suuruse tõendi esitamisel. Toetusraha võib taotella 6 kuu jooksul pärast lapse sündi.⁷³

Samade tõendite alusel makstakse välja imikutoitmise toetusrahast esimene osa — 100 rbl., Teine osa — 80 rbl.,

---

⁶⁷ ÜAÜKN määrus muudatustega 5. nov. 1933, 14. aug. 1935 ja 29. juun. 1936, § 3 (Käsir., lk. 47).

⁶⁸ NSVL MN määrus 14. veebr. 1947, nr. 26ß.

⁶⁹ ÜAÜKN määruse § 26 (Käsir., lk. 51).

⁷⁰ Sama määruse § 1 (Käsir., lk. 47).

⁷¹ NSVL ÜP seadluse 8. juul. 1944, § 5 (Käsir., lk. 50, viide 22).

⁷² ENSV RKN määrus 15. aug. 1945 (Käsir., II osa, lk. 73).

⁷³ ÜAÜKN määruse §§ 23 ja 29 (Käsir., lk. 50).

makstakse lapse 5-kuiseks saamisel majavalitsuse, laste-sõime jne. tõendi esitamisel, et laps on elus. Imikutoitmise toetusraha võib taotella 10 kuu jooksul pärast lapse sündi.⁷⁴

Imikuvarustuse toetusraha ei maksta lapse emale, kes elab maal ning kuulub põllumajandusmaksuga koormatud talundisse. Kui aga talund kuulub kolhoosi, siis makstakse imikuvarustuse toetusraha välja.

Imikutoitmise toetusraha ei maksta, kui lapse ema koos lapsega elavad maal talundi või kolhoosi koosseisus.⁷⁵

Kui laps surnult sünnib, siis toetusraha ei maksta.⁷⁶

Imikutoitmise toetusraha makstakse ka siis, kui pärast toetuse määramist vanemad ei ole enam toetusraha õigus-lased tingimusel, kui nad ei ole hakanud tegutsema töös-tusmaksuga koormatud tööstus- või kaubandusettevõt-tes.⁷⁷

• Lapse sünni toetusraha määramine toimub käitiskomi-tee (sotsiaalkindlustuse nõukogu) koosolekul ning välja-maksu teostab ettevõtte administratsioon. Õppeasutise administratsioonile makstakse see summa tagasi selle ametiühingu vabariikliku komitee poolt, mille liikmeks on õppija.⁷⁸

---

⁷⁴ ÜAÜKN lapse sünni toetusrahade määrus muudatuste ja täiendustega 5. nov. 1933, 14. aug. 1935 ja 29. juun. 1936, §§ 24, 29 (Käsir., lk. 50, 51).

⁷⁵ Sama määruse §§ 17, 18 (Käsir., lk. 50).

⁷⁶ Sama määruse § 19 (Käsir., lk. 50).

⁷⁷ Sama määruse § 7 (Käsir., lk. 48).

⁷⁸ Sama määruse §§ 27, 27-b (Käsir., lk. 51).

8. Matusetoetusraha

Surmajuhtumite korral makstakse töölistele ning teenistujaile, samuti pensionäridele ja kõrgemates õppeasutistes, kaadri ettevalmistuse ning kvalifikatsiooni täiendamise kursustel õppijaile matusetoetusraha. Matusetoetusraha makstakse loeteldud isikuile ka nende ülalpidamisel oleva abikaasa, alaealiste (alla 18 a. vanuste) laste ning õdede ja vendade, samuti vanemate ning vanavanemate surma korral.

Ülalpeetavate perekonnaliikmete matmiseks hooajatöölistele ja -teenistujaile toetusraha ei maksta.⁷⁹

Matusetoetusraha suurus on erinev elukoha ning vanuse järgi. Üle 10 a. isikute matmiseks linnas ning töölisasulates makstakse 200 rbl. ja maal 100 rbl. Alla 10 a. vanuste isikute matmiseks on toetusraha normid poole vähemad, s. o. linnas 100 rbl. ja maal 50 rbl. Toetusraha maksmise asemele võib ametiühingu-organisatsioon korraldada surnule sotsiaalkindlustuse summade arvel matused, missugused kulud ei tohi ületada loeteldud määrasid.⁸⁰

Matusetoetusrahad, samuti nagu teised toetusrahad, määrab käitiskomitee või sotsiaalkindlustuse nõukogu oma koosolekul. Matusetoetusraha saamiseks on vajalik esitada surmatunnistus kindlustatu surma korral, tema perekonnaliikmete surma korral lisaks sellele veel sugulusastet,

⁷⁹ ÜAÜKN määrus matusetoetusrahadest, muudatustega 5. nov. 1933 ja 14. aug. 1935, §§ 1, 2 (Käsir., lk. 53).

⁸⁰ Sama määruse §§ 8, 9 (Käsir., lk. 54).

vanust ning ülalpidamisel olemise fakti tõendav dokument (kas majavalitsuselt või mujalt).⁸¹

Määratud toetusraha maksab välja ettevõtte administratsioon kindlustatule, tema perekonnaliikmeile või matust korraldavaile organisatsioonidele, isikutele või asutistele. Siinjuures tuleb silmas pidada, et matusetoetusraha ei maksta haiglatele, invaliidide kodudele ega teistele asutistele, kes on kohustatud matused korraldama omal kulul.⁸²

Matusetoetusraha makstakse välja enne matuseid, kuid seda võib taotella veel 6 kuu jooksul, arvates surmapäevast.⁸³

---

⁸¹ ÜAÜKN määrus matusetoetusrahadest, muudatustega 5. nov. 1933 ja 14. aug. 1935, §§ 14, 15, 16, (Käsir., lk. 55, 56).

⁸² Sama määruse §§ 12, 13, 15 (Käsir., lk. 55, 56).

⁸³ Sama määruse §§ 10, 11 (Käsir., lk. 55).

II. KÄITISKOMITEEDE KAUDU MAKSTAVAD PENSIONID

Üldreeglina kuuluvad pensionid väljamaksmisele täitevkomiteede kaudu. Kuid töötavaile pensionäridele makstakse pensionid välja nende töökohtade administratsioonide poolt riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel. Selleks saadab täitevkomitee sotsiaalkindlustuse osakond töötavale pensionäri pensioni väljamaksmise korralduse tema töökohta, kus käitiskomitee võtab pensionäri arvele ja teeb administratsioonile väljamaksuks korralduse.

Käitiskomitee ülesandeks on hoolitseda, et kõik töötajad-pensionärid oma pensioni tegelikult kätte saaksid. Samuti ka seda, et kõik pensioniõiguslikud saaksid pensioni osalisteks.

Vanaduspensionid on vanadel töötajatel: mehed üle 60 a. 25-aastase üldise tööstaažiga ning naised üle 55 a. 20-aastase üldise tööstaažiga. I kategooria töödel töötanud meestele ja naistele määratakse pension alates 50-nest eluaastast.⁸⁴

Vanaduspensionid on neil, kes palgalise töö lõpetasid enne nõutavasse vanadusikka jõudmist. Olgu juurde lisatud, et dokumentide puudumisel saab üldist tööstaaži tõendada ka tunnistajate varal.

---

⁸⁴ LSKN määruse 29. veebr. 1932 § 17 (Käsir., II osa, lk. 42).

Invaliidsuse pensioni määramise korral tehakse vahet selle tekkepõhjuste vahel. Invaliidsuse korral, mida on põhjustanud tööõnnetus või kutsehaigus, tekib töötajal õigus pensionile olenemata tööstaažist.

Üldhaigestumise tõttu ja õnnetusjuhtumi puhul väljastpoolt tööprotsessi invaliidistunuile on õigus pensionile vajaliku tööstaaži olemasolul.

Tööstaaži nõuded on erinevad soo ning vanaduse järgi. Tööstaaži arvatakse ka teenistusaeg Punaarmees ja Sõjalaevastikus. Siinjuures on tarvilik silmas pidada, et pensionide määramisel võetakse arvesse kogu palgaline töötamine, kui selles pole olnud üle 5-aastasi vaheaegu. Üle 5 aasta kestnud vaheajale eelnenud tööd tööstaaži ei arvata.

Nõutav tööstaaž aastates

Vanus	Mehed	Naised	Allmaa ja tervist kahjustavatel töödel töötajad
20—22 aastat	3	2	2
22—25 „	4	3	3
25—30 „	6	4	4
30—35 „	8	5	5
35—40 „	10	7	6
40—45 „	12	9	7
45—50 „	14	11	8
50—55 „	16	13	10
55—60 „	18	14	12
Üle 60 aasta	20	15	14

Enne 20 aastat vanaks saamist invaliidiks jäänule määratakse pension tööstaaži kestvusele vaatamata.

NSV Liidu ordeniga autasustatud isikutele lühendatakse tööstaaži nõuet ühe kolmandiku võrra.

Perekonnapensioni õigust omavad surnud töölise või teenistuja ülalpidamisel olnud järgmised perekonnaliikmed:

- a) lapsed, vennad ja õed kuni 16 eluaastani (õppeasutistes õppijad kuni 18 eluaastani);
- b) lapsed, vennad ja õed, olgugi üle 16 (õpilased 18) eluaasta, kui nad on kaotanud töövõime enne tähen-datud vanusesse jõudmist;
- c) vanemad ja abikaasa, kes hiljemalt toitja surmapäevaks on saanud: mehed — 60-aastaseks ja naised — 55-aastaseks või kui nad on tunnistatud invaliidiks kahe aasta jooksul arvates ülalpidaja surmapäevast;
- d) üks vanemaist või abikaasa, olenemata töövõimest ja vanusest, kui ta on tegevuses surnud toitja alla 8-aastaste laste, vanade, vendade või õdede ülalpidamisega.

Lastele, kes on kaotanud mõlemad vanemad, määratakse pension sõltumata vanemate surma põhjustest.

Surnu perekonnale määratakse pension:

- a) kui toitja suri tööloleku perioodil või enne ühe aasta möödumist pärast viimast tööpäeva;
- b) kui toitja omas tööstaaži, mis talle endale oleks andnud õiguse invaliidsuse pensionile üldhaignestumise tõttu. Tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel surnud töötaja perekonnale määratakse pension tööstaaži peale vaatamata.

Pensiooni õiguse väljateenitud aastate eest omavad järgmised töötajate kategooriad (nende tervisliku seisukorra või vanaduse peale vaatamata):

- a) agronoomid maal;
- b) meditsiin- ja veterinaarala töötajad maal ja töölisasulates;
- c) haridusala töötajad maal ja linnas, kes otseselt puutuvad kokku kasvandikega (õpilastega), nagu õpetajad koolides, lastekodudes jne.

Loeteldud töötajad omavad väljateenitud aastate eest pensiooni õiguse tingimusel, kui ta vastaval alal on töötanud kokku vähemalt 25 aastat.

Eesti NSV-s väljateenitud aastate eest määratakse pension tingimusel, kui töötaja on töötanud vähemalt ühe aasta nõukogude korra ajal.

Pensiooni saamiseks tuleb pensiooniõiguslikul isikul esitada vastav avaldus tema elukoha järgi täitevkomitee sotsiaalkindlustuse osakonnale, lisades juurde perekonnaseisutunnistuse (vorm nr. 8), viimase 12 kuu palgasuuruse tõendi (iga kuu kohta eraldi) ning dokumendid (või tunnistajate nimed ja elukohad) tööstaaži kohta.

Peale ülaltoodud pensionide, mis huvitavad laialdaseid töötajate ringkondi, sisaldab nõukogude riiklik sotsiaalkindlustuse määrustik veel terve rea teisi pensiooniliike (sõjaväelaste ja nende perekondade pensionid, töökangelaste pensionid, personaalpensionid jne.).

*

Eespool loeteldud toetusrahade liigid (ajutise töövõime- tuse, rasedus- ning sünnituspuhkuse toetusrahad, ühekord-

sed toetusrahad surma korral jne.) on kindlad, s. t. need on töötajale kindlustatud seaduses ettenähtud suuruses ja neid makstakse seaduses ettenähtud aja kestel sellele vaatamata, kas ettevõtte või asutise sotsiaalkindlustuse maksudest nimetatud toetusrahadeks jätkub või mitte.

Kui väljamaksud toetusrahadeks teatud aja kestel ületavad sama aja kohta ettenähtud sotsiaalkindlustuse maksud, siis ettevõtte või asutise administratsioon ei ole õigustatud toetusrahade maksmist katkestama või lõpetama, vaid ta on kohustatud seda jätkama eeloleva aja sotsiaalkindlustuse maksude arvel.

Kui on ette näha pikema aja kestel ülekulutust, siis tuleb administratsioonil esitada koos kvartali arvestuslehega nõudmine ametiühingu vabariiklikule komiteele, kes vastavad summad ettevõtte või asutise administratsiooni jooksvale arvele üle kannab.

III. MUUD HÜVITUSED SOTSIAALKINDLUSTUSE ALAL

Peale kindlat liiki toetusrahade võimaldavad ametiühingud töötajaile sotsiaalkindlustuse summade arvel mitmesuguseid muid hüvitusi, mis ei ole seadusega normeeritud ja millede ulatus suurel määral oleneb ametiühingu-organisatsiooni aktiivsusest, samuti kõrgema astme komitee eelarvelistest assigneeringutest, mis jällegi omakorda suuresti olenevad kohalike komiteede aktiivsusest haigestumiste ja traumatismi vastu võitlemisel.

Muude hüvituste liiki kuuluvad järgmised tähtsamad abistamised:

- a) ühekordsed toetusrahad lasterikastele perekondadele, s. o. töötajaile, kelle ülalpidamisel on palju lapsi ja kes kannatavad majandusliku puuduse all;
- b) eelkooliealistele lastele meelelahutusürituste organiseerimine, nagu näärikuusk, lastehommikud, nuku-teatri ja lastenäidendite etendused jne.;
- c) kooliealiste laste suvepuhkuse veetmiseks pioneeri-laagrite organiseerimine ja ülalpidamine;
- d) eesrindlike töötajate tervise kosutamiseks ja puhkeaja veetmiseks kuurordid, sanatooriumid ja puhkekodud;
- e) assigneeringud töötajate spordiasutiste, kehakultuuri- ja kultuuriklubide taastamiseks, kordaseadmiseks ja sisustamiseks.

IV. SOTSIAALKINDLUSTUSE EELARVE

Sotsiaalkindlustuse summasid on käitiskomiteel lubatud kasutada ainult ametiühingu kõrgema komitee poolt kinnitatud eelarve piirides.⁸⁵

Kõik ettevõtted ja asutised, kus töötab üle 100 töötaja ja kus on ette nähtud sotsiaalkindlustuse nõukogud, peavad olema varustatud iseseisvate sotsiaalkindlustuse eelarvetega. Sotsiaalkindlustuse eelarve koostab käitiskomitee (sotsiaalkindlustuse nõukogu) ja kinnitab ametiühingu vabariiklik komitee.

Ühtlasel alusel kinnitatud sotsiaalkindlustuse täielike (kõigis abistamise liikides) eelarvete andmine käitisele ja asutisele ning eelarve finantsdistsipliini nõuete range rakendamine tõstab otsustavalt komiteede ja kogu sotsiaalkindlustuse aktiivi vastutus- ja kohusetunnet, parandab suuresti ka sotsiaalkindlustuse aktiivi sisulist tööd. See omakorda kindlustab töötajate parema ja efektiivsema teenendamise.

---

⁸⁵ ÜAÜKN Presiidiumi määrus 29. maist 1948. a., p. 6.

SOTSIAALKINDLUSTUSE NÕUKOGUDE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt
22. augustil 1938

I. Sotsiaalkindlustuse nõukogu ülesanded

1. Kindlustatute paremaks teenindamiseks ja ametiühingu aktiivi kaasatõmbamiseks tööle riikliku sotsiaalkindlustuse alal organiseeritakse ametiühingute kaitiskomiteede juurde sotsiaalkindlustuse nõukogud.

2. Sotsiaalkindlustuse nõukogu teostab kaitiskomitee organina antud kaitises või asutises kogu tegeliku sotsiaalkindlustustöö.

Sotsiaalkindlustuse nõukogu töötab kaitiskomitee poolt kinnitatud tööplaani alusel.

II. Sotsiaalkindlustuse nõukogude organiseerimine

3. Sotsiaalkindlustuse nõukogu organiseeritakse iga kaitiskomitee juurde, kus on vähemalt 200 töölist ja teenistajat.¹

4. Kõigil kaitiskomiteedel, kus on moodustatud sotsiaalkindlustuse nõukogud, peab olema kõrgemalseisva ameti-

¹ ÜAÜKN Presiidiumi 6. mai 1944. a. määruse järgi organiseeritaks sotsiaalkindlustuse nõukogud kaitistes, kus töötab üle 100 töölise ja teenistuja.

ühinguorgani (ametiühingu oblasti- või keskkomitee) poolt kinnitatud iseseisev sotsiaalkindlustuse eelarve.

5. Sotsiaalkindlustuse nõukogu liikmete arvu määrab käitiskomitee 5—35 liikmele.

6. Sotsiaalkindlustuse nõukogu valitakse käitise või asutise kindlustusaktiivi — volinike, osakonna sotsiaalkindlustuse komisjoni liikmete, kindlustusarstide ja käitise või asutise polikliiniku arstide üldkoosolekul käitiskomitee volituste ajaks.

Nõukogu koosseisu kinnitab käitiskomitee.

7. Sotsiaalkindlustuse nõukogu esimeheks on käitiskomitee esimees.

III. Sotsiaalkindlustuse nõukogu õigused ja kohustused

8. Sotsiaalkindlustuse nõukogu:

a) määrab ja kooskõlastab vastavalt kehtivale seadusandlusele ajutise töövõimetuse toetuse suuruse, määrab lapse sünnitoetuse, lastevanemaile ühekordsest abistamisfondist antava toetuse ja matusetoetuse suuruse;

b) peab võitlust haigestumiste ja töövigastuste vähendamiseks ning nende põhjuste kõrvaldamiseks, mis kutsuvad esile haigestumisi ja töövigastusi;

c) organiseerib ja teostab seltsimehelikku kodust kontrolli haige või tema perekonna abistamiseks, haiguse puhuks määratud arstlikust režiimist kinnipidamise üle, simulantide ning omavoliliselt töölt puudujate paljastamiseks jne.;

d) otsustab kooskõlas kehtiva seadusandlusega toetusest ilmajätmist arstliku haigus-režiimi rikkumise, haiguse simuleerimise, viinastanud oleku või kakluse tagajärjel tekkinud haigestumise või vigastuste juhtudel jne.;

e) kontrollib haiglate, polikliinikute ja teiste raviasutiste tööd ning töövõimetuslehtede õiget väljaandmist, võtab osa arstlike konsulatsioonikomisjonide tööst;

f) võtab osa sanatooriumi- ja kuurordikomisjoni tööst, saadab töölisi ja teenistujaid sanatoorium- või kuurortravile ning jaotab osakondade vahel puhkekodude ja turismipäasmeid;

g) saadab haigeid ravitoitlusele ja määrab neile sotsiaalkindlustussummadest juurdemaksude määrad ja tähtajad;

h) võtab osa lasteasutiste (lasteaedade, sõimede, pioneerilaagrite jne.) organiseerimise, nende võrgu laiendamise ja kohtade täieliku ärakasutamise küsimuste otsustamistest, saadab tööliste ja teenistujate lapsi lasteasutistesse ning kontrollib nende asutiste tööd;

i) osutab pensionile minevaile töölistele ja teenistujaile kaasabi nende pensioniõiguse taotlemisel; võtab osa arstlike tööekspertiisi-komisjonide ja sotsiaalkindlustuse organite tööst pensionide määramisel, teostab kontrolli pensionide väljamaksmise üle nii töötavaile kui mittetöötavaile pensionäridele;

j) töötab välja käitiskomitee sotsiaalkindlustuse tulude ja kulude eelarve projekti ning kontrollib sotsiaalkindlustuse eelarve täitmist;

k) kinnitab osakonnakomiteede sotsiaalkindlustuse kvartaliaruandeid;

m) teeb tööliste ja teenistujate üld- ning osakonnakoosolekuil ja käitise trükiste kaudu kõigile ettevõtte või asutise töötajale teatavaks käitiskomitee sotsiaalkindlustuse tulude ja kulude eelarve, paneb osakondadesse välja sotsiaalkindlustuse kulude kvartaliaruanded;

n) kontrollib kindlustusmaksude tasumist ja võtab tarvitusele abinõud kindlustusmaksude tasumise ja sotsiaalkindlustuse aruandluse esitamise kindlustamiseks administratsiooni poolt;

o) otsustab tööliste ja teenistujate kaebusi toetuste valesi väljamaksmise asjus, vaatab läbi kaebusi teenindamise kohta haiglas, polikliinikuis ja teistes raviasutistes, samuti lasteasutistes ja võtab tarvitusele nende kaebuste lahendamiseks vajalikke abinõusid;

p) võtab vastutusele isikuid, kes rikuvad sotsiaalkindlustuse seadusandlust (töövõimetuslehti valesi väljaandnud arste, kindlustusmaksude mittetasumise korral administratsiooni jne.).

IV. Sotsiaalkindlustuse nõukogu töö kord

9. Tegelik töö läbiviimiseks moodustab sotsiaalkindlustuse nõukogu oma liikmeist, osakonnakomisjonide liikmeist ja kindlustusvolinikest rühmi:

- a) võitluseks haigestumiste ja töövigastuste vastu;
- b) seltsimehelikuks koduseks kontrolliks ja abistamiseks;
- c) raviasutiste töö kontrollimiseks;
- d) tervistavate ürituste rühma (sanatooriumid, puhkekodud, turism, ravitoitus);

e) laste teenindamise rühma (lasteaiad, lastesõimed, pioneerilaagrid jne.);

f) pensionirühma;

g) finantsrühma.

M ä r k u s. Sõltuvalt töö ulatusest ja töö tingimustest võib sotsiaalkindlustuse nõukogu rühmade arvu vähendada.

10. Rühmajuhid määrab sotsiaalkindlustuse nõukogu oma liikmete hulgast.

11. Tööd haigestumiste ja töövigastumiste vähendamiseks teostab sotsiaalkindlustuse nõukogu tihedas kontaktis käitiskomitee töökaitsekomisjoniga (võtab osa ürituste väljatöötamisest ohutustehnika, tööstustervishoiu jne. alal).

12. Sotsiaalkindlustuse nõukogu koosolekud kutsutakse kokku: ettevõtteis ja asutistes, kus on moodustatud sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjonid (p. 16) — vähemalt kaks korda kuus; teistes ettevõtteis ja asutistes — vähemalt üks kord nädalas. Koosolekud kutsutakse kokku tööst vabal ajal.

Nõukogu koosolekud on otsusevõimulised kui on kohal vähemalt pool nõukogu liikmete arvust.

13. Sotsiaalkindlustuse nõukogu otsuste peale võib edasi kaevata käitiskomiteele.

14. Sotsiaalkindlustuse nõukogu korraldab ettevõtete, asutiste või osakondade kindlustusvolinike¹ nõupidamisi vähemalt üks kord kuus kogemuste vahetamiseks ja üksikute riikliku sotsiaalkindlustuse töö küsimuste arutamiseks (kontrolli organiseerimine raviasutiste, lasteaedade, laste-

¹ Kindlustusvolinike põhimäärus vt. lk. 55.

sõimede töö üle, haigete abistamine, pioneerilaagrite töö, sotsiaalkindlustuse eelarve täitmine jne.).

15. Sotsiaalkindlustuse nõukogu annab käitiskomiteele oma tööst aru vähemalt üks kord kvartalis.

V. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjonid

16. Ettevõtete ja asutiste kõigis osakondades, kus on olemas osakonnakomiteed, moodustatakse nende juurde sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjonid.

Komisjone organiseerivad osakonnakomiteed oma liikmeist ja kindlustusvolinikest 3—9-liikmelises koosseisus.

Osakonnakomisjoni esimeheks on osakonnakomitee esimees.

17. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjon:

a) juhib kindlustusvolinike tööd;

b) määrab ja kooskõlastab vastavalt kehtivale seadusandlusele ajutise töövõimetuse toetuste määrad, määrab sünnitus- ja matusetoetusi;

c) peab võitlust haigestumiste ja traumatismi vähendamiseks, nende tekkimise põhjuste kõrvaldamiseks ja sotsiaalkindlustuse nõukogu poolt määratud ajutise töövõimetuse toetuste kululimiidi vähendamiseks osakonnas;

d) teostab seltsimehelikku kodust kontrolli haige või tema perekonna abistamiseks, kontrollib haiguse puhuks määratud arstlikust režiimist kinnipidamist, paljastab simulante ja omavoliliselt töölt puudujaid jne.;

e) otsustab kooskõlas kehtiva seadusandlusega haiguse puhuks määratud arstliku režiimi rikkumise, haiguse simuleerimise, purjusoleku ja kakluse tagajärjel tekkinud hai-

gestumiste ja vigastuste korral jne. toetusest ilmajätmise küsimusi;

f) saadab osakonna töölisi ja teenistujaid sotsiaalkindlustuse nõukogult saadud pääsmete alusel sanatoorium- või kuurortravile ja puhkekodudesse, ning jaotab nõukogult saadud turismipääsmeid;

g) saadab haigeid sotsiaalkindlustuse nõukogult saadud pääsmete alusel ravitoitlusele ning määrab sotsiaalkindlustuse arvel antavate juurdemaksude määrad ja tähtajad;

h) saadab osakonna tööliste ja teenistujate lapsi lasteasutistesse (lasteaiad, lastesõimed, pioneerilaagrid jne.) sotsiaalkindlustuse nõukogu poolt osakonnale määratud kohtades;

i) osutab kaasabi pensionile minevaile töölistele ja teenistujatele nende pensioniõiguse taotlemisel.

18. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjoni poolt määratud toetused (p. 17, lit. b) maksab administratsioon välja osakonnakomisjoni otsuse põhjal, ilma et sotsiaalkindlustuse nõukogu seda otsust kinnitaks.

19. Kogu sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjoni töö toimub osakonnakomitee juhtimisel.

20. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjoni koosolekuid peetakse tööst vabal ajal, vähemalt üks kord nädalas.

21. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjoni otsuste peale võib edasi kaevata osakonnakomiteele.

22. Sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjon annab oma tegevusest osakonnakomiteele aru vähemalt üks kord kvartalis.

23. Ettevõtteis ja asutis, kus on moodustatud sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjonid, sotsiaalkindlustuse nõukogu:

a) määrab osakondadele ajutise töövõimetuse toetuste aasta- ja kvartali-kululimiidid;

b) jaotab osakondade vahel pääsmeid sanatooriumidesse ja puhkekodudesse, turismipääsmeid, pääsmeid ravi-
toitlustamiseks ja kohad lasteasutistesse (lasteaiad, laste-
sõimed, pioneerilaagrid jne.);

c) võtab kokku ja annab edasi osakonnakomisjonide
töökogemusi seltsimeheliku koduse kontrolli teostamise
alal;

d) täidab teisi sotsiaalkindlustuse nõukogu kohustusi
(p. 8), mis pole pandud osakonnakomisjonidele.

SOTSIAALKINDLUSTUSE VOLINIKE (DELEGAATIDE) PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt 22. augustil 1938

1. Tööliste ja teenistujate paremaks teenindamiseks ja ametiühingu aktiivi kaasatõmbamiseks riikliku sotsiaalkindlustuse pidevale tegelikule tööle valitakse kõigis ametiühingurühmades kindlustusvolinikud.

2. Kindlustusvolinikud valitakse ametiühingurühma üldkoosolekul käitiskomitee volituse ajaks.

Iga ametiühingurühm valib ühe kindlustusvoliniku.

3. Kindlustusvolinikud teevad kogu tegeliku töö ametiühingu rühmaorganisaatori, sotsiaalkindlustuse nõukogu või sotsiaalkindlustuse osakonnakomisjoni juhtimisel.

4. Kindlustusvolinike põhiülesanded on:

- a) haigestunud tööliste ja teenistujate abistamine;
- b) võitlus haigestumise ja traumatismi vähendamise ning tervislikumate töö- ja elutingimuste eest.

5. Neile pandud ülesannete täitmisel on kindlustusvolinikel järgnevad õigused ja kohustused:

a) tööliste ja teenistujate külastamine nende kodus, kui nad pole ilmunud tööle kas haiguse tõttu või teadmata põhjusil, ning haigete külastamine haiglas;

b) haigete abistamine, nagu: arsti kohalekutsumine, ravimite hankimine, toidu muretsemine, laste eest hoolitsemine ning tarbe korral haige paigutamine haiglasse;

c) tööliste ja teenistujate materiaalse abistamise ülesannete esitamine ametiühingu-organisatsioonidele;

d) õigeaegse arstiabi kontroll;

e) töövõimetuslehtede õige väljaandmise ja vormistamise kontroll, simulantide ja omavoliliselt töölt puudujate paljastamine;

f) eriravi, sanatoorium- ja kuurortravi või ravitoitlust vajavate tööliste ja teenistujate arvele võtmine;

g) tööliste ja teenistujate materiaalsete heaolutingimuste uurimine, et lahendada küsimusi nende laste paigutamiseks lasteaedadesse, lastesõimesse, pioneerilaagritesse, sanatooriumidesse, metsakoolidesse jne.;

h) sotsiaalkindlustuse seadusandluse tundmaõppimine ning toetuste, pensionide ja muu sotsiaalkindlustuse korras antava abi määramise ja taotlemise, eriti ametiühingu liikmete, stahhaanovlaste ja lööktööliste soodustamise ja eelistamise korra selgitamine töölistele ja teenistujatele.

6. Kindlustusvolinikud sooritavad kogu töö haigestumiste ja traumatismi vähendamise ning töötingimuste tervislikumaks muutmise alal tihedas kontaktis ühiskondlike tööinspektoritega.

7. Kindlustusvolinikud võtavad osa osakonnakomisjoni, sotsiaalkindlustuse nõukogu või nõukogu rühmade koosolekuist küsimuste otsustamisel, mis puutuvad nende ametiühingurühma kuuluvaisse töötajaisse.

8. Kindlustusvolinikud teostavad sotsiaalkindlustuse tööd ühiskondlikus korras tööst vabal ajal.

9. Kindlustusvolinikud annavad oma tööst aru ametiühingu rühmale.

10. Käitiskomitee annab kindlustusvolinikele erilised kindlustusvoliniku tunnistused.

LÜHENDID:

ATEK	— Arstlik Tööekspertiisi Komisjon
ENSV	— Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
KK	— Keskkomitee
Käsir.	— NSVL riikliku sotsiaalkindlustuse käsiraamatu I osa eestikeelne tõlge 1944. a.
Käsir. II osa	— NSVL riikliku sotsiaalkindlustuse käsiraamatu II osa eestikeelne tõlge 1945. a.
LSKN	— Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu
NSVL	— Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit
RK	— Rahvakomissariaat
RKN	— Rahvakomissaride Nõukogu
Ter. RK	— Tervishoiu Rahvakomissariaat
ÜAÜKN	— Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu
ÜK(b)P	— Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei
ÜP	— Ülemnõukogu Presiidium
VNFSV	— Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik

SISUKORD

Eessõna	3
Sissejuhatus	7
I Kindlustamine ajutise töövõimetuse korral	
1. Ajutise töövõimetuse liigid ning töövõimetuslehtede väljaandmise kord	8
2. Õigus toetusrahale ning toetusraha väljamaksmise kestvus	15
3. Toetusrahade määrad ja pidev tööstaaž	19
4. Toetusraha raseduse ja sünnituse korral	24
5. Toetusrahade määramine	27
6. Toetusrahade väljaarvutamine ning väljamaksmine	29
7. Ühekordne toetusraha lapse sünni korral	35
8. Matusetoetusraha	38
II Käitiskomiteede kaudu makstavad pensionid	40
III Muud hüvitused sotsiaalkindlustuse alal	45
IV Sotsiaalkindlustuse eelarve	46
Sotsiaalkindlustuse nõukogude põhimäärus	47
Sotsiaalkindlustuse volinike (delefaatide) põhimäärus	55
Lühendid	57

Vastutav toimetaja E. Sikk.

Ladumisele antud 22. VI 48. Trükkimisele antud 30. VII 48.

Paber 61 × 86 $\frac{1}{32}$. Trükipoognaid 2. Arvutuspoognaid 2,45.

Tiraaž 5000. MB-06864. Tellimise nr. 1245.

Graafikatööstus „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 49.

На эстовском языке.

**В. Луксепп: Государственное социальное страхование
СССР,**

Rbl. 1.90

A-17481

A

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00295972 6

000